

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 6. februar 2023
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Mads Helsted Laursen
Sagsnr.: 2023-0030-8113
Dok.: 2690983

Besvarelse af spørgsmål nr. 28 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 28 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 9. januar 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Peter Hummelgaard

/

Henrik Skovgaard-Petersen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 28 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, om der er noget juridisk til hinder for at indføre regler, hvorved der på tilsvarende vis som i kommuner udstedes karantæne i en periode, hvis et folketingsmedlem straffes for en kriminel handling? Vil ministeren supplerende redegøre for, om han på den baggrund vil tage initiativ til at ligestille kommunalpolitikere og folketingspolitikere i forhold valgbar og karantæne?”

Svar:

1. Grundloven indeholder i § 30, stk. 1, og § 33 bestemmelser om bl.a. valgbarhed til Folketinget. Bestemmelserne har følgende ordlyd:

”§ 30. Valgbar til folketinget er enhver, som har valgret til dette, medmindre vedkommende er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af folketinget.

[...]

§ 33. Folketinget afgør selv gyldigheden af sine medlemmers valg samt spørgsmål om, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed.”

Spørgsmålet om valgbarhed til kommunalbestyrelser og regionsråd er reguleret i lov om kommunale og regionale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 295 af 7. marts 2022. Den relevante bestemmelse har følgende ordlyd:

”§ 4. Følgende personer er uanset § 3 ikke valgbare på grund af straf, jf. dog stk. 3 og 4:

- 1) En person, der ved endelig dom er idømt en ubetinget eller betinget fængselsstraf,
- 2) en person, der ved endelig dom er dømt til anbringelse i institution eller til forvaring efter straffelovens §§ 68-70, og
- 3) en person, der ved endelig dom eller udenretslig vedtagelse ubetinget er frataget førerretten efter færdselslovens § 126.

Stk. 2. Som endelig dom efter stk. 1 anses

- 1) en dom afsagt af Højesteret,
- 2) en dom, hvor den almindelige ankefrist er udløbet, uden at anke er sket,
- 3) en dom, der ikke uden særlig tilladelse kan ankes til højere instans, og hvor den almindelige frist for indgivelse af ansøgning til Procesbevillingsnævnet er udløbet, uden at ansøgning er indgivet, og

4) en dom, der ikke uden særlig tilladelse kan ankes til højere instans, og hvor Procesbevillingsnævnet har meddelt afslag på tilladelse til anke til højere instans.

Stk. 3. En straf, jf. stk. 1, medfører ikke tab af valgbarhed, når der er forløbet 3 år, efter at straffen er udstået, ophævet, eftergivet eller bortfaldet, jf. dog § 101, stk. 6. Er straffen ubetinget fængsel på over 6 måneder, eller er den pågældende idømt forvaring, er fristen dog 5 år. Ved en dom om betinget fængselsstraf eller ubetinget frakendelse af førerretten regnes fristen fra datoen for den endelige dom. Ved en udenretslig vedtagelse af en ubetinget frakendelse af førerretten regnes fristen fra datoen for den udenretslige vedtagelse. En dom om betinget fængselsstraf medfører dog ikke tab af valgbarhed ud over den funktionsperiode, inden for hvilken datoen for den endelige dom falder.

Stk. 4. Opstilling som kandidat til valget kan dog altid ske uanset manglende valgbarhed på grund af straf.”

2. Det antages i den statsretlige litteratur, at formuleringen af grundlovens § 30 indebærer, at det ikke på forhånd er muligt at angive, hvilke typer af lovovertrædelser og hvilke straffe, der vil føre til fortabelse af valgbarheden, ligesom denne vurdering kan være forskellig fra ét Folketing til det næste. Der henvises til Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer (2015), side 230 f.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at det følger af grundlovens § 33, at det er Folketinget selv, der afgør spørgsmålet om valgbarhed. Lovgivningsmagten antages derfor ikke med bindende virkning at kunne forpligte Folketinget til at lægge bestemte regler til grund ved bedømmelsen af en straffedomms betydning for spørgsmålet om valgbarhed. Der henvises til Jens Peter Christensen m.fl., a.st., side 247.

Det vil således forudsætte en ændring af grundloven efter den særlige procedure i grundlovens § 88, hvis der for så vidt angår valgbarhed til Folketinget skal fastsættes regler med bindende virkning svarende til § 4 i lov om kommunale og regionale valg.